

PARAISTEN NÖTÖN BÄNHOLMENIN JA LAMISÖN SUUNNITTELUALUEIDEN LUONTOTYYPPI- JA KASVILLISUUS- SELVITYS 2022.

Merikaalia kasvoi Lamisön pohjoisosan niemen tyvellä

Sisältö

1. Johdanto.....	3
2. Aineisto ja menetelmät.....	3
3. Tutkimusalue.....	3
4. Tulokset.....	3
5. Yhteenveto.....	8
6. Lähteet ja kirjallisuus.....	8
7. Liitteet	9

1. Johdanto

Arkkitehtitoimisto Tarmo Mustonen Oy tilasi keväällä 202 Suomen Luontotieto Oy:ltä Paraisten Nötön alueilla sijaitsevien Bånholmenin ja Lamisön saaren suunnittelualueiden luontotyyppi- ja kasvillisuusselvityksen. Hankkeen tarkoituksena on siirtää yksi tontti Bånholmenin saarella uuteen paikkaan ja suunnitella Lamisön alueelle kolme uutta rakennuspaikkaa. Selvitys liittyy hankkeen ympäristösuunnitteluun ja ympäristövaikutuksiin liittyviin perusselvityksiin. Tehtävän yhteyshenkilönä on tilaajan puolella toiminut arkkitehti Tarmo Mustonen ja Suomen Luontotieto Oy:ssä Jyrki Matikainen.

2. Aineisto ja menetelmät

Tutkimusalueelta (karttaliite 1) selvitettiin Luonnonsuojelulain tarkoittamat suojeltavat luontotyypit (Luonnonsuojelulaki 1996/1096, 29§), Metsälain tarkoittamat erityisen tärkeät elinympäristöt (1996/1093, 10§) ja Vesilain (Vesilaki 587/2011) suojelemat pienvesikohteet, kuten lähteet ja purot. Selvitys sisälsi myös uhanalaisten luontotyyppien (Kontula ym. 2018) inventoinnin. Maastotyöt toteutettiin Luonnonsuojelulain luontotyyppien inventointiohjeen (Pääkkönen 2000) mukaisesti.

Luontotyyppiselvitys, jonka yhteydessä etsittiin myös uhanalaisia putkilokasvilajeja, tehtiin 7.7.2022. Selvityksen maastotöistä vastasi FM, biologi Jyrki Matikainen Suomen Luontotieto Oy:stä. Raportin taittoi Eija Rauhala. Selvityksessä käytetyn karttamateriaalin luovutti tilaaja käyttöömmee. Ennen maastoinventointia selvitettiin onko alueelta olemassa aiemmin julkaistua luontotietoa. Laji.fi sivustolla on muutamia linnustotietoja saarten lähiympäristöstä, mutta muuten julkaistua tietoa juuri näiden saarten luontoarvoista ei ole.

Luontotyyppiselvitys tehtiin kummaltakin saarelta koko kaava-alueelta, mutta tarkempi kasvillisuuden ja luontoarvojen kuvaus vain suunnitelluilta rakennuspaikoilta ja niiden lähiympäristöstä

3. Tutkimusalue

Tutkimusalue sijaitsee Paraisten kaupungin eteläosassa Nötön alueella. Bånholmenin saari sekä Håkonön saari sijaitsevat välisaariston alueella Nötön pääsaaren eteläpuolella. Bånholmenin saarella on useita kesäasuntoja, mutta Håkonön saaren itäkärjessä eli Lämisön alueella ei enää ole kesäasutusta. Lämisön niemen alueella on kaksi purkukuntoista rakennusta, joita ei ole käytetty vuosikymmeniin.

Kasvimaantieteellisesti alue kuuluu hemiborealiseen vyöhykkeeseen, jota myös tammi-vyöhykkeeksi kutsutaan. Tammivyöhykkeelle tyypillisiä ympäristöjä ovat jalopuulehdot sekä runsaslajiset niityt. Tutkimusalueella ei ole jalopuulehtoja eikä niittyjä, mutta yksittäisiä tammen (*Quercus robur*) taimia Bånholmenin saarella kasvaa. Pähkinäpensaita (*Corylus avellana*) ei tutkimusalueella havaittu.

4. Tulokset

Bånholmen

Bånholmenin saari on pääosin karu, mäntyä kasvava kalliainen saari, jossa osin puustoisten avokallioiden välissä on hieman rehevämpiä notkelmia. Avokallioiden kasvillisuus on hyvin niukkaa, eikä kallioketoja esiinny saarella. Osa kalliosta on poronjäkälien peittämiä. Puusto on kalliolla tyypillistä tuulten muokkaamaa pienikokoista saaristomäntyä, mutta notkelmissa kasvaa kookkaampia mäntyjä. Notkelmien metsätyyppi on mustikkatyyppin kangasta, mutta muut osat kaava-alueesta ovat hyvin karuja puolukka/kanervatyyppin kankaita. Saaren lounais-

nurkkauksen tyvellä, joka kuuluu kaava-alueeseen, on moreenipohjasta, hyvin tiheää männikkää, jossa suuri osa puustosta on kuollutta. Tämä alue on saaren luonnontilaisin kolkka. Osa kallioista on poronjäkälien peittämiä. Saaren ainoa rehevä lehtokuvio sijaitsee kaava-alueen ulkopuolella, vanhan tilan alueella. Puusto on koko kaava-alueella varttunutta, mutta ei erityisen vanhaa. Osa lahoppuustosta on kerätty alueelta polttopuiksi. Saarella on useita rakennuksia, eikä näiden rakennusten pihapiirejä inventoitu. Rantavyöhyke on kaava-alueella

Bånholmenin tontin kallioista osaa

Bånholmenin uuden tontin rantaviiva on kivikkoista

joko kallioista tai rantaa reunustaa kivikkoinen kapea reunus. Tervaleppää kasvaa saaren rannoilla paikoittain, mutta tervaleppälehtoja ei alueelle ole kehittynyt. Rantavyöhykkeen kasvillisuus on melko niukkalajista ja kasvillisuuden vyöhykkeisyys on näkyvillä selkeästi vain saaren etelärannalla, jossa vesi on matalaa ja jonne on muodostunut myös pieni liete. Tältä alueelta on tarkoituksena siirtää vanha rakennuspaikka saaren itärannalle.

Bånholmenin uusi tontin paikka

Uusi suunniteltu tontin paikka sijoittuu saaren itärannalle lähelle jo rakennettua tonttia. Loivaan rinteeseen sijoittuvan tontin yläosa on hyvin niukkakasvuista avokalliota, jossa avokalliolaikkujen välissä kasvaa tyypillisiä lyhyitä saaristomäntyjä (*Pinus sylvestris*). Kallioketoa ei alueella ole ja kallioketojen lajeista paikalla kasvaa hyvin niukkana kivikkoalvejuurta (*Dryopteris filix-mas*) (1 yksilö), ahosuolaheinää (*Rumex acetosella*) ja keto-orvokkia (*Viola tricolor*). Valtalajina kallioiden välissä kasvaa metsälauha (*Deschampsia flexuosa*). Kallio on jonkin verran kulunut ja sen poikki kulkee polku. Kallion ja avoveden väliin jää mäntyä kasvava rinnealue, jossa metsätyyppi on lähinnä karua kanervatyypin kangasta. Aluskasvillisuuden valtalajiston muodostavat kanerva (*Calluna vulgaris*), puolukka (*Vaccinium vitis-idaea*), variksenmarja (*Empetrum nigrum*) ja metsälauha. Tällä alueella esiintyy mattomaisesti kasvavia katajia. Rantaviiva on tontin kohdalla kivikkoista ja rantavyöhyke on melko kapea. Rannan kasvilajistoon kuuluu mm. rönsyrölli (*Agrostis stolonifera*), suolavihvilä (*Juncus gerardii*), merivirmajuuri (*Valeriana excelsa* subsp. *salina*), meripunanata (*Festuca rubra* var. *arenaria*), ketohanhikki (*Potentilla anserina*) sekä ruokohelppi (*Phalaris arundinacea*). Rannan tuntumassa varoitteli rantasipi.

Lamisö

Kaava-alueen niemen kärkeä ja kahta notkelmaa lukuun ottamatta koko alue on hyvin karua ja niukkapuustoista kallioaluetta. Kaava-alueen itäreunalla on loivapiirteinen, mutta melko korkea mäki, jossa kallio rajautuu suoraan avoveteen. Mäen lakialue on saaristomäntyjen täp-

Bånholmen. Kuva siirrettävän rakennuspaikan rannalta

littämää kallioaluetta, jossa metsätyyppi on pääosin karua poronjäkäletyypin kangasta. Vain muutamissa kalliopainauksissa kasvillisuus on hieman monilajisempaa. Kaava-alueen poikki kulkee pohjois-eteläsuunnassa uoma, joka on entinen salmi. Tällä alueella puusto on tiheämpää ja lajistoon kuuluu myös tervaleppää. Aluskasvillisuus on uomassa paikoin heinävaltaista ja lajistoon kuuluu myös puna-ailakki. Kaava-alueen niemen kärkeä lukuun ottamatta koko saaren rantavyöhyke on kallioista ja kalliot päätyvät suoraan avoveteen. Rantakasvillisuus on tällä alueella äärimmäisen niukkaa. Niemen alueen hiekkarantoja kuvataan tontin kuvauksessa tarkemmin.

Yleiskuva Lamisön pohjoisosan tontilta

Lamisön niemen pohjoispuoleinen hiekkaranta

Tontti 1

Håkonön saaren itäpään niemeen sijoittuva tontti, jossa on vanhoja huonokuntoisia rakennuksia. Koko alue on hiekka/moreenipohjaista, mäntyä kasvavaa tasamaata. Metsätyyppi alueella on karua kanervatyypin kangasta, jossa aluskasvillisuuden valtalajiston muodostavat puolukka, kanerva ja metsälauha. Pensaskerrossa kasvaa jonkin verran katajaa. Puusto on keski-ikäistä tai nuorta männikköä. Nuoren puuston seassa on muutamia iäkkäitä kilpikaarnamäntyjä. Niemen tyvellä on saaren kummallakin puolen pieni pätkä hiekkarantaa. Pohjoisempaa hiekkarantaa käytetään veneiden rantautumispaikkana ja uimarantana ja tämä alue on lähes kasviton. Eteläisempi hiekkarantalaikku on vain muutaman metrin levyinen ja pitkälle ruovikoitunut. Osin ruovikon seassa kasvoi yksittäinen merikaali (*Crambe maritima*).

Tontit 2 ja 3

Saaren itäreunalle sijoittuvat tontit ovat ympäristöltään lähes identtisiä. Koko alue on kalliopohjaista, hyvin karua ja niukkapuustoista. Puusto on tyyppistä matalaa saaristomäntyä. Osa puustosta on alueella kuollut ilmeisesti kuivuuden vuoksi. Mahdolliset rakennuspaikat sijoittuvat loivan, mereen laskevan kalliorinteen yläosan tasamaalaikuille. Aluskasvillisuus on alueella hyvin karua ja kallioita peittää useissa kohdin poronjäkäläkasvustot. Muutamilla kohdilla, jossa maannosta on kallioiden notkelmissa hieman runsaammin kasvilajistoon kuuluvat puolukka, kanerva ja metsälauha. Alueella on muutamia niukkalajisia kallioketolaikkuja, joissa kasvilajistoon kuuluu ruoholaukka (*Allium schoenoprasum*), keto-orvokki sekä ahusolaheinä. Yhdessä kohdin kalliorinnettä oli pieni kasvusto käärmeenpistoyrttiä (*Vincetoxicum hirundinaria*). Kalliorinne päättyy suoraan mereen ja rantakasvillisuus puuttuu alueelta pääosin kokonaan. Muutamalla kivikkolaikulla kasvoi yksittäisiä meriastereita (*Aster tripolium*).

Lamisön eteläiset tontit sijoittuvat karulle kallioalueelle

5. Yhteenveto

Tutkimusalueella ei ole Luonnonsuojelulain 29§ mukaisia suojeltavia luontotyyppisiä, eikä Vesilain (Vesilaki 587/2011) tarkoittamia suojeltavia pienvesiä, kuten ei myöskään uhanalaisia luontotyyppisiä (Kontula ym. 2018). Lamisön niemen tyven hiekkarantalaikut eivät täyttäne hiekkaranta luontotyypin määritelmää suojeltavasta luontotyypistä. Niemen pohjoispuoleinen hiekkaranta on lähes kasviton ja aluetta käytetään veneiden rantautumispaikkana ja uimarantana. Eteläosan hiekkarantalaikku on hyvin lyhyt ja pitkälle ruovikoitunut.

Metsälain 10 § mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristöjä ei tutkituilla alueilla ole. Saarilla ei esiinny ole liito-oravia, eikä alueen rantavyöhyke sovellu viitasammakoiden kutupaikaksi. Lepakoille sopivia talvehtimispaikkoja, kuten luolia tai syviä louhikoita ei alueella ole. Alueella ei ole pysyvän pesän rakentavien petolintujen pesiä. Alue kuuluu merikotkan laajaan saalistusreviiriin, mutta lajille erityisen tärkeää saalistusaluetta ei tutkimusalue ole. Alueella ei ole perinnebiotooppeja, eikä vanhaan asutukseen viittaavaa kasvilajistoa havaittu. Tutkittujen alueiden puusto ei ole erityisen vanhaa, mutta yksittäisiä vanhoja mäntyjä alueella on.

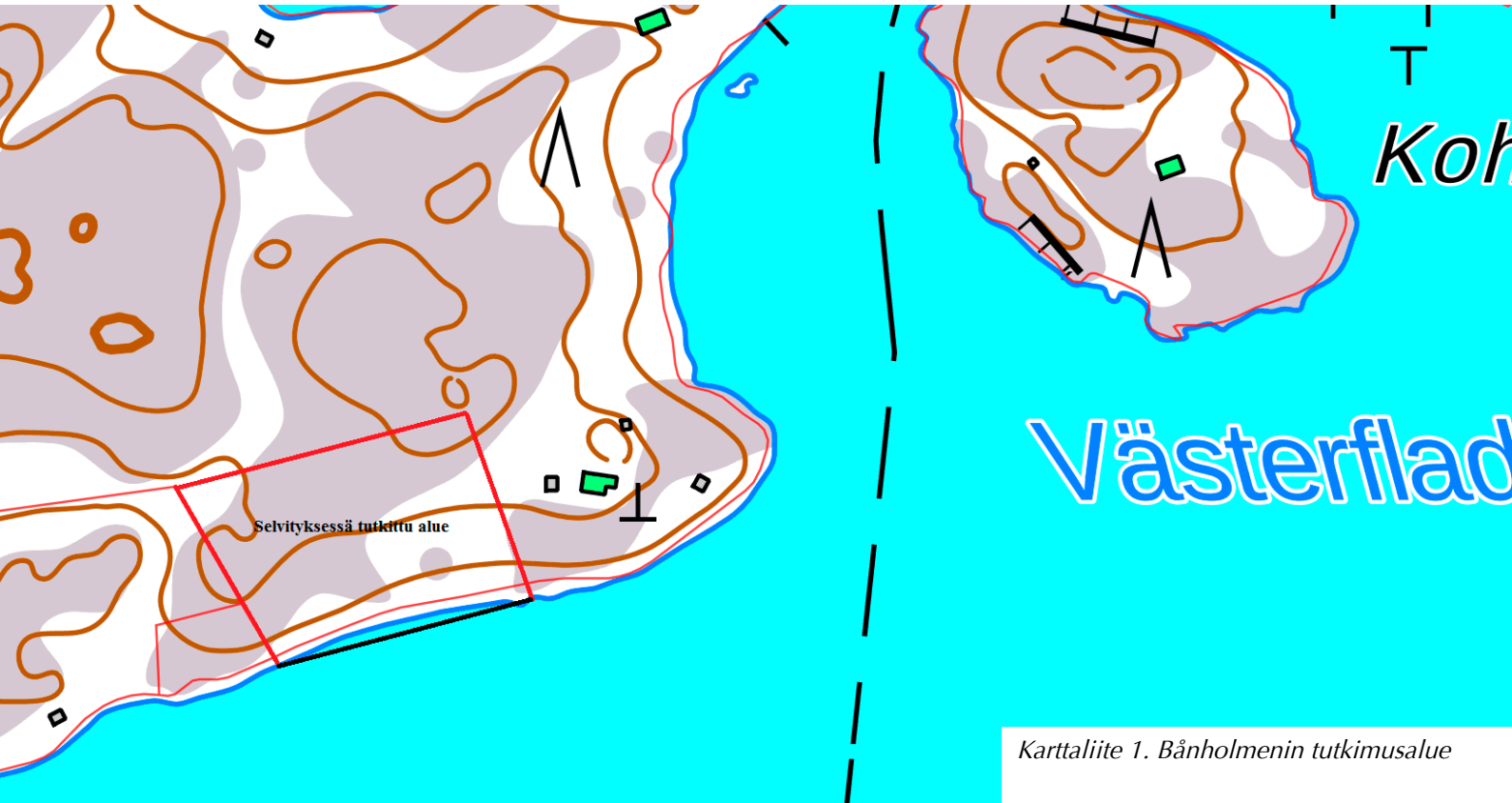
6. Lähteet ja kirjallisuus

- Airaksinen, O. & Karttunen, K. 2001: Natura 2000 -luontotyyppiopas. Ympäristöopas 46, 2. korj. painos, Suomen ympäristökeskus, Helsinki.
- Geologian tutkimuskeskus GTK 2018. Maaperäkartta 1:20 000/1:50 000 ja kallioperäkartta 1:200 000. <http://gtkdata.gtk.fi/Maankamara>
- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 1: Tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 388 s.
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.
- Laaka-Lindberg, S., Anttila, S. ja Syrjänen, K. (toim.). 2009. Suomen uhanalaiset sammaleet. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Ympäristöopas. 347 s.
- Leivo, M., Asanti, T., Koskimies, P., Lammi, E., Lampolahti, J., Mikkola-Roos, M. & Virolainen, E. 2002: Suomen tärkeät lintualueet FINIBA. BirdLife Suomen julkaisuja (No 4). 142 s. BirdLife Suomi. Suomen ympäristökeskus
- Meriluoto, M. & Soininen, T. 1998: Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Metsälehtikustannus. Tapio. Hämeenlinna.
- Mossberg, B. & Stenberg, L. 2005: Suuri pohjolan kasvio. Tammi. Helsinki.
- Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.
- Ryttäri, T. & Kettunen, T. 1997: Uhanalaiset kasvimme. – Suomen Ympäristökeskus. Kirjayhtymä Oy. Helsinki.
- Ryttäri, T., Kalliovirta, M. & Lampinen, R. 2012 (toim). Suomen uhanalaiset kasvit. Tammi, Helsinki
- Sierla L., Lammi, E., Mannila, J. ja Nironen, M. 2004. Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa. Suomen ympäristö -sarja, nro 742. Ympäristöministeriö, Helsinki 2004. 113 s.
- Söderman, T. 2003: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi – kaavoituksessa, YVA -menettelyssä ja Natura -arvioinnissa. Ympäristöopas 109. Suomen ympäristökeskus.
- Valkama, Jari, Vepsäläinen, Ville & Lehikoinen, Aleks 2011: Suomen III Lintuatlas. – Luonnon-tieteellinen keskusmuseo ja ympäristöministeriö. <http://atlas3.lintuatlas.fi>. ISBN 978-952-10-6918-5. Sähköinen versio.

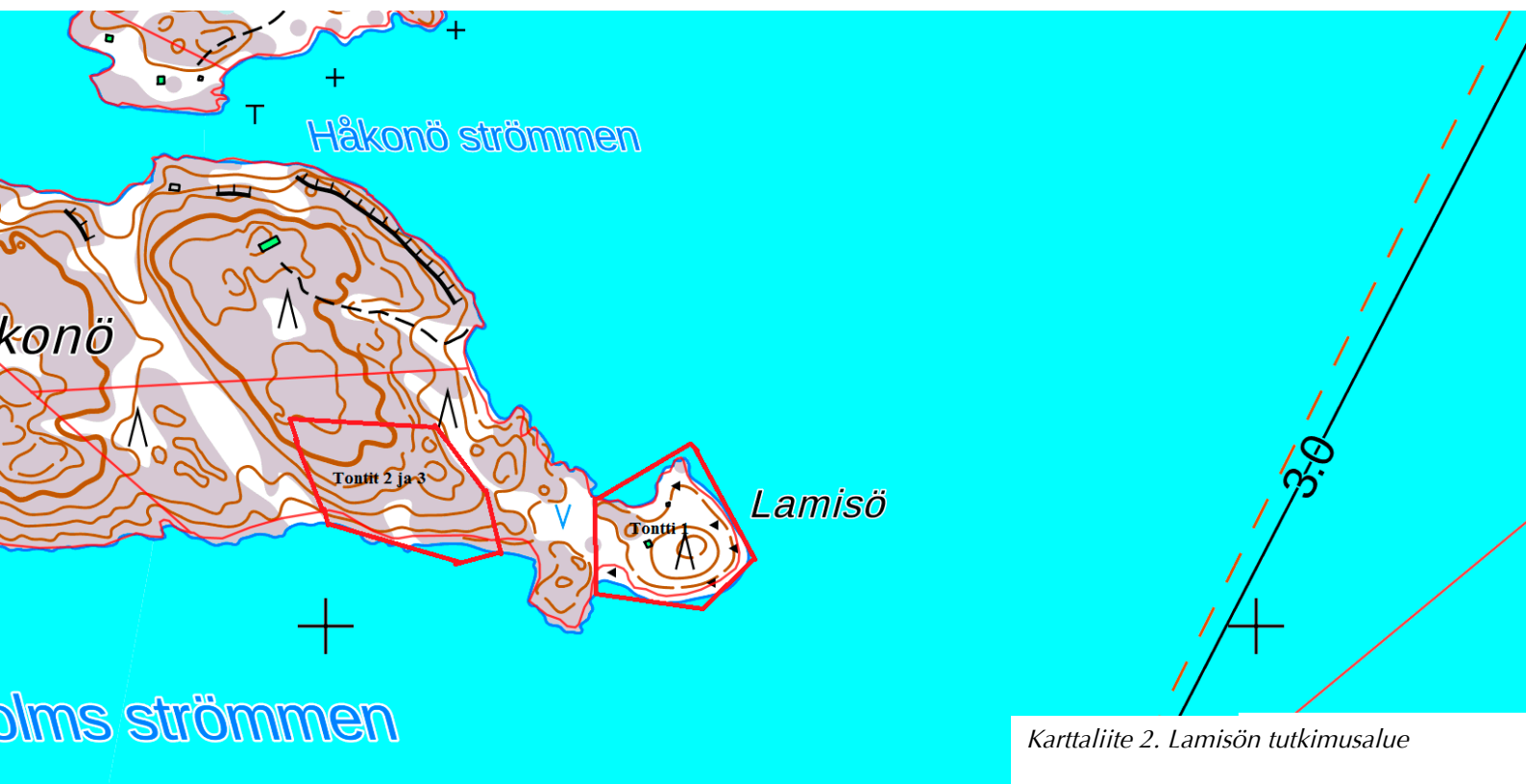

7. Liitteet

Karttaliitteet. Tutkimusalueet ja suunnitellut tontinpaikat

Karttaliite 1. Bånholmenin tutkimusalue

Karttaliite 2. Lamisön tutkimusalue